

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВЧИНЕННЯ РОЗБІЙНИХ НАПАДІВ НА БАНКІВСЬКІ УСТАНОВИ ТА ІНКАСАТОРІВ, І СИСТЕМА ЗАХОДІВ, ЩО СПРИЯТИМУТЬ ПРОТИДІЇ ЗАЗНАЧЕНИМ ЗЛОЧИНАМ

У статті проаналізовано деякі соціально-економічні фактори та їх вплив на збільшення кількості нападів на банківські установи й інкасаторів. Особливу увагу приділено проблемам безпеки банківських установ та збройним нападам на інкасаторів на Кримському півострові й у східних регіонах, а саме в Донецькій та Луганській областях. Розглянуто положення, що регулюють питання безпеки банківських установ та інкасаторів як в Україні, так і в деяких зарубіжних країнах. Викладено міркування та пропозиції щодо поліпшення деяких національних законів, що регулюють сферу безпеки банківських установ та інкасаторів.

Ключові слова: соціально-економічні фактори, напади на банківські установи та інкасаторів, протидія злочинам, вимоги безпеки.

Вчиненню злочинів у фінансовій сфері, зокрема нападам на банківські установи та інкасаторів, перш за все, сприяють загальносоціальні негаразди. Водночас до соціально-економічних факторів, що могли б суттєво поліпшити ситуацію в Україні, слід відносити перетворення у сфері економіки, що мають на меті підвищення життєвого рівня членів суспільства, якості їхнього життя. Під цим кутом зору слід оцінювати вдосконалення господарського механізму, зорієнтованого на створення такої ефективної основи, яка слугує людині, стимулює ділову активність та ініціативи громадян, їх зацікавленість у результатах праці, забезпечує соціальну та правову захищеність різних верств населення і тим самим усунення, послаблення, нейтралізацію криміногенних факторів, що лежать в основі майнової, економічної, службової й іншої злочинності [1, с. 192].

Економічний розвиток держави є тим складним та взаємозумовлювальним внутрішньополітичним фактором, який безпосередньо впливає на планування суб'єктами забезпечення національної безпеки необхідних заходів із запобігання загрозам, що можуть вплинути на внутрішню безпеку суспільства [2, с. 111].

На нашу думку, питання є на сьогодні актуальним, оскільки анексія Криму й ситуація в Донецькій та Луганській областях стали своєрідним активізатором цілого ряду економічних проблем, зокрема:

1. У Криму, за повідомленням Ощадбанку, відбулось рейдерське захоплення відділень банку й фактична зупинка роботи банку в Криму з 6 травня 2014 р.; аналогічна ситуація склалась і з іншими установами банків України, які працюють у Криму [3].

2. У Донецькій та Луганській областях тільки за період з березня до квітня 2014 р. підрозділи українських банків на Донеччині зазнали збитків на суму 15 млн грн через напади сепаратистів; на території Слав'янська та Краматорська було тимчасово припинено виплату пенсій та заробітної плати з бюджету, оскільки через численні напади на банківські установи та інкасаторів неможливо забезпечити вищезазначені виплати в регіоні [4].

Зовнішні фактори досить часто спричиняють негативний вплив на розвиток ситуації в економіці, що призводить до погіршення кримінологічної ситуації в суспільстві й вимагає чіткого та злагодженого реагування державних органів, наявності правової бази, яка забезпечила б можливість швидкого й адекватного реагування на ситуацію, що склалася, та запобігання певним проблемним питанням. Серед таких ситуацій економічні кризи, надзвичайні ситуації, особливий період тощо. Визначення їх сприятиме розробці системи заходів протидії злочинності у сфері нападів на банківські установи та інкасаторів суб'єктами безпеки.

Концептуальний підхід щодо запобігання злочинам у сучасних умовах шляхом забезпечення соціальної та правової захищеності різних верств населення висвітлено в кримінологічних працях О.М. Бандурки, В.В. Голіни, І.М. Даньшина, Л.М. Давиденка, О.М. Джужі, А.П. Закалюка, А.Ф. Зелінського, Ю.В. Нікітіна та інших вчених, проте очевидно, що навіть за максимально сприятливих умов заходи загальносоціального запобігання злочинності потребують потужного концентрованого впливу на позитивні зміни соціально-економічного стану суспільства, які залежать від зростання наявного державного потенціалу та розраховані на відносно тривалий період.

У зв'язку із цим нейтралізація причин та умов вчинення розбійних нападів на банківські установи потребує, насамперед, використання спеціально-кримінологічних заходів, зокрема таких, що застосовуються органами внутрішніх справ з метою запобігання цим злочинам.

Метою статті є аналіз соціально-економічних факторів, що впливають на вчинення розбійних нападів на банківські установи та інкасаторів, і системи заходів, що сприяють протидії зазначеним злочинам; розробка пропозицій щодо законодавства з метою поліпшення ситуації у сфері протидії нападам на банківські установи та інкасаторів.

У кримінології запобігання злочинності розглядають як багаторівневу систему державних і суспільних заходів, спрямованих на виявлення, усунення та послаблення чи нейтралізацію причин або умов злочинності, злочинів окремих видів і конкретних діянь [1, с. 185].

Кримінальна ситуація, що склалася протягом останнього десятиріччя в Україні, вимагає життєво адекватних заходів протидії злочинності, особливо щодо корисливонасильницьких злочинів, загальна кількість яких протягом останніх років зростає. У структурі цієї злочинності об'єктами злочинних посягань з метою заволодіння фінансовими коштами все частіше стають банківські установи.

На думку Ю.В. Нікітіна, варто особливу увагу приділити поняттю економічної безпеки держави, оскільки економічний фактор є однією з важливих складових національної безпеки, у якому науково-технічний прогрес є основою економічного розвитку, що справляє визначальний вплив на техніко-економічну невразливість і незалежність держави. Економічне відставання є основою залежності від інших держав, яке може призвести до втрати економічної незалежності, а в остаточному підсумку – незалежності політичної [2, с. 111–112].

Дослідження праць вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі економічної безпеки свідчить, що є декілька позицій щодо визначення економічної безпеки держави. На нашу думку, для сучасних українських реалій найбільш повним є визначення, наведене в праці за загальною редакцією Е. Олейнікова: «Економічна безпека – це не тільки захищеність національних інтересів, але й повсякчасна готовність інститутів влади створювати механізм реалізації та захисту національних інтересів, розвитку вітчизняної економіки, підтримки соціально-політичної стабільності [2, с. 112].

У період економічної кризи кількість злочинних посягань на банківські установи істотно зростає, що зумовлено, передусім, тим, що економічні кризи знаходять свій прояв у зростанні соціального розшарування певних верств населення, соціальної

нестабільності, поширенні безробіття тощо. Це підтверджують дані Міністерства внутрішніх справ України: за перший квартал кризового 2009 р. на відділення банків, обмінні пункти та банкомати злочинні напади відбулися 62 рази, тоді як за весь 2008 р. – 103 рази. Тенденція до збільшення кількості таких злочинів залишилась і в 2011, 2012 та 2013 рр. [6].

У цьому контексті особливого аналізу потребує підвищення рівня злочинності внаслідок ситуації, яка склалася у 2014 р. на сході України та в Криму. Як уже зазначалося вище, протягом березня – квітня 2014 р. підрозділи українських банків на Донеччині зазнали збитків на суму 15 млн грн через напади сепаратистів, усього в результаті нападів на банки знищено 100 банкоматів [5].

ПриватБанк 5 травня 2014 р. звернувся до керівників державної влади та силових структур, а також представників громадських рухів Донецької й Луганської областей з пропозицією спільними зусиллями забезпечити безпечну роботу банківської інфраструктури [7].

У зверненні було зазначено, що тільки за останні 10 днів травня від підпалів, нападів і безглузлого знищення майна в містах Донецької та Луганської областей постраждали 38 банкоматів і 24 відділення ПриватБанку, захоплено 11 інкасаторських автомобілів. Спроби збройного захоплення відділень банку поставили під загрозу не тільки безпеку, а й життя клієнтів і співробітників банку.

Того ж дня, як зазначає інформаційне агентство Reuters, ПриватБанк тимчасово закрити свої територіальні відділення в містах Донецької та Луганської областей, зазначивши, що далі проводити операції з готівкою в регіоні, у якому банк не може забезпечити безпеку своїх працівників, неможливо [7]. У зверненні також зазначено, що внаслідок нестабільної роботи відділення ПриватБанку в містах Донецької та Луганської областей не змогли виплатити більше ніж 400 тис. пенсій та інших соціальних виплат для більше ніж 200 тис. людей в обох регіонах [8].

На нашу думку, відсутність чіткої законодавчої бази, яка б урегулювала питання у сфері забезпечення безпеки банківської системи та інкасації й забезпечила можливість швидкого та адекватного реагування на ситуацію, що склалася, запобігання певним проблемним питанням, зокрема, створює сприятливу атмосферу для подальшої ескалації злочинності як загалом, так і у сфері нападів на банківські установи та інкасаторів, що, у свою чергу, ставить під загрозу життя і здоров'я працівників банків та інкасаторів. У ст. 3 Конституції України закріплено, що людина, її життя і здоров'я, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. У

п. 1 ч. 1 та п. 1 ч. 2 ст. 92 Конституції України встановлено, відповідно, що виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав. Питання запобігання та протидії злочинності у сфері нападів на банківські установи та інкасаторів прямо пов'язані із забезпеченням безпеки життя й здоров'я працівників та клієнтів банківських установ, осіб, що здійснюють перевезення валютних цінностей, особливо в ситуації, що склалась у країні на сьогодні. Однак, законодавча база чітко не регулює питання безпеки банківських установ та організації інкасації, оскільки нормативно-правові акти, зокрема Закони України "Про Національний банк", "Про банки і банківську діяльність" та "Про охоронну діяльність", "Про правовий режим надзвичайного стану", "Про оборону України", "Про правовий режим воєнного стану", не визначають відповідних механізмів підвищення рівня безпеки [9–15].

Аналіз практики та вивчення кримінальних справ показує, що з метою недопущення розбійних нападів на банківські установи органи внутрішніх справ у звичайних умовах повинні вживати таких заходів:

- забезпечення регулярного вивчення обставин та обмін інформацією про вчинення збройних нападів на банківські установи з метою ведення контролю й роботи щодо розкриття цих злочинів [16];
- здійснення обліку та перевірки осіб, які можуть викликати оперативний інтерес щодо вчинення зазначених злочинів;
- ретельний облік усіх розкритих, а також аналіз усіх нерозкритих розбійних нападів на банківські установи;
- підтримання безпосереднього зв'язку зі службою державної служби охорони в питаннях забезпечення безпеки приміщень банківських установ;
- за наявності достовірних даних щодо готування вчинення розбійних нападів на банківську установу забезпечення схиляння осіб, які готують напад, до відмови від скоєння злочину;
- розробка та проведення працівниками органів внутрішніх справ спеціальних навчань із затримання злочинців, які намагаються вчинити розбійний напад;
- посилення охорони ймовірного об'єкта розбійного нападу;
- попередження працівників банківської установи, на яку готується напад, про загрозу небезпеки;
- розробка алгоритмів спільних дій представників охорони банківських установ та працівників банку з метою забезпечення запобігання нападам;
- надання відповідних рекомендацій банківським установам стосовно встановлення камер спостереження для фіксації та виявлення осіб, схильних до вчинення злочинних діянь;
- організація й забезпечення охорони при перевезенні значних матеріальних та грошових коштів;
- проведення перевірок порядку інкасації грошей, вжиття заходів для дотримання правил інкасації;
- проведення роз'яснювальної роботи з особами, які мають безпосередній стосунок до перевезення та доставляння цінностей, з матеріально відповідальними особами;
- проведення систематичних перевірок стану зберігання грошових коштів;
- сприяння оснащенню банків засобами технічного захисту, встановлення охоронної сигналізації та тривожних кнопок;
- мобільність та розміщення слідчо-оперативних груп на близькій відстані від об'єктів охорони з метою забезпечення швидкого прибуття на місце вчинення злочину;
- упровадження новітніх технологій у системи охорони банківських установ (наприклад, у відділенні ПриватБанку впроваджується супутникова система спостереження за об'єктами з метою отримання картинки у режимі реального часу);
- дотримання вимог чинного законодавства та нормативних актів з питань організації охорони банківських установ [16].

Слід зазначити, що співпраця банківських установ з правоохоронними органами вимагає покращення. За даними Міністерства внутрішніх справ України, яке провело обстеження більше ніж семи тисяч банківських установ, майже трьом тисячам з них були пред'явлені зауваження щодо стану дотримання надійності охорони приміщень, проте більшість з них ніяк не відреагувала на це. Міністр внутрішніх справ наголосив, що лише 22% банків усунули зазначені недоліки. З огляду на це запропоновано керівників установ, які відмовляються від допомоги та не усувають недоліки, притягати до відповідальності, що передбачена ст. 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення [17].

Варто додати, що активне висвітлення в засобах масової інформації фактів затримання злочинців також допоможе запобіганню вчиненню розбійних нападів на банківські установи.

Виконання вищеперелічених заходів буде сприяти запобіганню злочинним посяганням на банківські установи, допоможе органам внутрішніх справ підвищити рівень розкриття зазначених злочинів.

Ситуація, яка склалась у 2014 р. з нападами на банківські установи та інкасаторів, є надзвичайною, очевидно, що правова база має містити чіткі механізми дій та визначати повноваження посадових осіб на прийняття рішень, що забезпечить швидке реагування на обставини й ситуації, що виникають та змінюються.

Окремо можна розглянути досвід організації роботи щодо залучення військових до проведення окремих банківських операцій Центрального банку Російської Федерації.

Положення про польові установи Центрального банку Російської Федерації (Банку Росії) визначає правове становище, структуру, завдання, функції, повноваження, матеріально-технічне та фінансове забезпечення польових установ Центрального банку Російської Федерації.

Польові установи Банку Росії є військовими установами, входять до єдиної централізованої системи Банку Росії з вертикальною структурою управління. Загальне керівництво польовими установами Банку Росії з питань банківської діяльності здійснюється головою Банку Росії через Департамент польових установ Банку Росії [18].

Питання бойової та мобілізаційної готовності, служби військ та спеціальної підготовки особового складу вирішуються польовими установами Банку Росії під керівництвом відповідних командирів (начальників) військових частин, установ та інших органів, при яких створені польові установи Банку Росії. Втручання органів військового управління в питання банківської діяльності польових установ Банку Росії не допускається.

На відміну від головних територіальних управлінь та національних банків суб'єктів Російської Федерації, польові установи Банку Росії мають особливе, подвійне становище. З одного боку, вони є складовою Банку Росії і при здійсненні банківської діяльності діють незалежно від будь-яких органів державної влади. З іншого боку, польові установи Банку Росії – військові установи, які комплектуються військовослужбовцями й у своїй повсякденній діяльності керуються і військовим законодавством. У зв'язку із цим норми військового законодавства також є джерелами правового регулювання системи польових установ Банку Росії загалом. До них належать Федеральні закони "Про оборону", "Про військовий обов'язок і військову службу", "Про статус військовослужбовців", "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію в Російській Федерації", "Про военний стан" тощо [19–21].

Організація й діяльність польових установ Банку Росії як військових установ регулюється також нормативними актами Президента Російської Федерації, Уряду Російської Федерації з питань оборони, безпеки, військової служби, прав і обов'язків, відповідальності військовослужбовців, нормативними актами міністра оборони Російської Федерації та Генерального штабу Збройних Сил [18].

Польові установи забезпечують безпеку Російської Федерації та фізичних осіб, які знаходяться на об'єктах та обслуговуються польовими установами Банку Росії, у тих випадках, коли створення та функціонування територіальних установ Банку Росії не є можливим.

Особливо важливим є те, що польові установи виконують покладені на них функції у будь-який період, їх діяльність не пов'язана виключно з надзвичайним станом чи особливим періодом.

У розділі IV "Комплектація і матеріально-технічне забезпечення" Положення "Про польові установи Центрального банку Російської Федерації" зазначено, що польові установи Центрального банку Російської Федерації комплектуються офіцерським складом, прапорщиками, мічманами, військовослужбовцями надстрокової і строкової служби і службовцями, які мають спеціальну підготовку [22].

У п. 15 вищезазначеного Положення вказано, що матеріально-технічне оснащення, забезпечення спеціально оснащеним транспортом та озброєною охороною польових установ Центрального банку Російської Федерації здійснюється органами управління (штабами) військових формувань, при яких ці установи створені для банківського обслуговування [22].

Звичайно, залучення військових до проведення банківських операцій на постійній основі може бути доцільним лише при певній частоті виникнення ситуацій, які потребують відповідного реагування, а визначення певного механізму співпраці банківських установ та представників правоохоронних органів, який має працювати при виникненні надзвичайних/проблемних ситуацій на рівні законодавства, є необхідним та забезпечить можливість залучення військових до здійснення банківських операцій при необхідності та забезпечить, у першу чергу, збереження життя та здоров'я людей і, в другу чергу, матеріальних цінностей.

На нашу думку, повне запровадження досвіду Російської Федерації, а саме утворення польових установ при Національному банку України та внесення відповідних змін до ст. 22 Закону України "Про Національний банк", яка визначає структуру Національного банку, є недоцільним, оскільки це вимагатиме значних грошових витрат та, скоріше за все, триватиме довгий період часу. Оскільки наразі будь-які зобов'язальні норми відсутні, співпраця між банківськими установами, правоохоронними органами та військовими має бути організована оперативно й має надати змогу швидко вирішити питання безпеки інкасаторів та банківських працівників. Однак, на нашу думку, діяльність польових установ Центрального банку Російської Федерації можна розглядати як можливість подальшого вдосконалення законодавства після стабілізації ситуації в Україні.

Надзвичайно важливим питанням, особливо в надзвичайних умовах, є чітка регламентація можливостей застосування зброї.

Законодавство визначає чіткий порядок та випадки застосування вогнепальної зброї відомчою охороною НБУ. Стаття 22 Закону України "Про Національний банк України"

визначає, що для перевезення цінностей, охорони цінностей та належних йому об'єктів Національний банк має відомчу охорону, озброєну бойовою вогнепальною зброєю. Відомча охорона в межах повноважень, наданих цим Законом, має право застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби оборони і бойову вогнепальну зброю в порядку, передбаченому ст. 12, ч. 1 ст. 13, п. 1 і 3 ч. 1, ч. 2, 3 ст. 14, п. 2, 3, 5 і 6 ч. 1, ч. 2, 3 ст. 15, ст. 15-1 Закону України "Про міліцію" [10; 23].

Інструкція про порядок придбання, зберігання, обліку, охорони, перевезення, використання і застосування бойової вогнепальної зброї та боеприпасів у системі Національного банку України затверджена постановою Правління Національного банку України від 11 травня 2010 р. № 229 [24].

Закон "Про охоронну діяльність" унормував діяльність приватної охорони. За умови отримання відповідних ліцензій МВС (порядок та умови їх отримання визначено Законом України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності"), приватні охоронці можуть використовувати заходи фізичного впливу та спеціальні засоби, перелік яких відповідно до Закону визначається Кабінетом Міністрів України (Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку спеціальних засобів, придбання, зберігання та використання яких здійснюється суб'єктами охоронної діяльності" від 11 лютого 2013 р. № 97). У Законі детально прописано порядок їх застосування.

Згідно зі ст. 13, "персонал охорони має право застосовувати до осіб, які посягають на об'єкт охорони, заходи фізичного впливу та спеціальні засоби в особливих випадках, якщо інші заходи не привели до припинення посягання або до виконання особою законної вимоги персоналу охорони, у разі:

- 1) захисту себе або іншої особи від нападу, що становить загрозу життю та здоров'ю або майну;
- 2) запобігання незаконній спробі насильницьким шляхом заволодіти спеціальними засобами;
- 3) необхідності затримати правопорушника, який незаконно проник на об'єкт, що охороняється, або який вчиняє інші протиправні дії та чинить опір;
- 4) знешкодження тварини, що загрожує життю та здоров'ю персоналу охорони або інших осіб" [12].

Застосовувати заходи фізичного впливу та спеціальні засоби дозволяється тільки після попередження голосом і жестами про намір їх застосування. Заходи фізичного впливу та спеціальні засоби можуть застосовуватися без попередження у разі:

- 1) раптового нападу;
- 2) нападу чи опору з використанням зброї або предметів, що становлять загрозу життю та здоров'ю особи, або з використанням механічних транспортних засобів.

Хоча Закон поширюється на всіх, хто надає охоронні послуги незалежно від форм власності, підрозділи Державної служби охорони, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України "Про заходи щодо вдосконалення охорони об'єктів державної та інших форм власності" від 10 серпня 1993 р. № 615, мають право на носіння та застосування вогнепальної зброї, що є суттєвою конкурентною перевагою. Внесення змін до зазначеної постанови потребує напрацювання захисних механізмів, які б запобігали виникненню проблемних ситуацій щодо поводження із зброєю і в звичайних умовах, враховуючи обмежені можливості контролю. Доцільно передбачити таку можливість на законодавчому рівні при виникненні надзвичайних ситуацій [25].

Наразі відносини підрозділів Державної служби охорони з юридичними особами та громадянами у зв'язку з наданням послуг з охорони й безпеки, відповідальність, права та обов'язки сторін визначаються договорами.

Висновки. Все вищевикладене підтверджує суттєвий вплив соціально-економічних факторів на вчинення злочинів у сфері нападів на банківські установи та інкасаторів, важливість оперативного реагування на зміну соціально-економічних факторів і законодавчих механізмів забезпечення такого реагування.

Отже, необхідним є визначення окремого порядку охорони цінностей та банківських установ при виникненні особливої потреби: ускладнення криміногенної обстановки, надзвичайні ситуації тощо, наприклад, окремий порядок застосування вогнепальної зброї службами інкасації банків, окремі зобов'язання Державної служби охорони щодо охорони цінностей в обов'язковому порядку та безкоштовно, залучення військових тощо.

Правова база має містити чіткі механізми дій і визначати повноваження посадових осіб на прийняття заходів, які забезпечать швидке реагування на ситуацію, що склалася, та чітко класифікувати такі ситуації.

Відповідно до п. 20 ч. 1 ст. 7 Закону України "Про Національний банк України", Національний банк України визначає особливості функціонування банківської системи України в разі введення воєнного стану чи особливого періоду, здійснює мобілізаційну підготовку системи Національного банку. На нашу думку, доцільно було б доповнити п. 21 ст. 42 "Види операцій Національного банку": 21) безпосередньо взаємодіє з з Міністерством оборони України щодо забезпечення озброєної охорони при здійсненні інкасації грошових коштів і цінностей та охорони приміщень банків України в разі введення воєнного стану чи особливого періоду в Україні або окремих її місцевостях, прийняття рішення про загальну або часткову мобілізацію. Така норма, на

нашу думку, працюватиме виключно разом з наступною – доповнити ч. 2 ст. 10 Закону України “Про оборону України” пунктом у такій редакції: в разі введення воєнного стану чи особливого періоду в Україні або окремих її місцевостях, прийняття рішення про загальну або часткову мобілізацію за зверненням Національний банк України зобов’язаний забезпечити озброєну охорону силами Міністерства оборони для здійснення інкасації грошових коштів і цінностей банківськими установами та охорону установ банків України.

На нашу думку, внесення вищезазначених змін до Законів “Про Національний банк України” та “Про оборону України” дасть змогу швидко й оперативно забезпечити належний захист інкасаторів, працівників та клієнтів банків, громадян України й збільшить законодавчі гарантії їх безпеки.

Список використаної літератури

1. Криминологія : учебник / под ред. проф. Н.Ф. Кузнецовой, проф. В.В. Лунеева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Волтерс Клувер, 2005. – 640 с.
2. Нікітін Ю.В. Протидія злочинності в системі забезпечення внутрішньої безпеки українського суспільства : монографія / Ю.В. Нікітін. – К. : Національна академія управління, 2009. – 373 с.
3. “Ощадбанк” оцінює свої збитки від анексії Криму в 9 млрд гривень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/923021-oschadbank-otsinyue-svoji-zbitki-vid-aneksiji-krimu-v-9-mlrd-griven.html>.
4. У Слов’янську і Краматорську через терористів призупиняють виплату пенсій і зарплат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/110188>.
5. В Україні пік пограбування банків, пунктів обміну валют та інкасаторів спостерігався 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/84756>.
6. ПриватБанк звернувся до влади Донецької та Луганської областей із пропозицією скоординувати охорону банківської інфраструктури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://privatbank.ua/ua/news/privatbank-obratils-a-k-vlast-am-doneckoj-i-luganskoj-oblastej-s-predlozhenijem-skoordinirovat-ohranu-bankovskoj-infrastruktury/>.
7. ПриватБанк тимчасово закрити свої територіальні відділення в містах Донецької та Луганської областей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reuters.com/search?blob=ukraine+privat+bank>.
8. ПриватБанк звернувся до влади Донецької та Луганської областей із пропозицією скоординувати роботу банківської інфраструктури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://presscv.blogspot.com/2014/05/blog-post_6.html.
9. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
10. Про Національний банк України : Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. – Ст. 238.
11. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5–6. – Ст. 30.
12. Про охоронну діяльність : Закон України від 9 червня 2013 р. № 245-18 // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 2. – Ст. 8.
13. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16 березня 2014 р. № 1550-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 23. – Ст. 176.
14. Про оборону України : Закон України від 17 травня 2014 р. № 1194-18 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 106.
15. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 6 квітня 2000 р. № 1647-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 28. – Ст. 224.
16. Логвиненко А.М. Запобігання органами внутрішніх справ розбійних нападів на банківські установи / А.М. Логвиненко // Право і суспільство. – 2010. – № 1. – С. 160–163.
17. Інформаційна агенція Голос UA. К. Коваленко. Керівників погано захищених банків міліція буде карати за халатність 17 червня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.golosua.com/suspilstvo/2009/06/17/kerivniki-v-pogano-zahisheni-h-bankiv-miliciya-bude->
18. Воробьев Д.А. Роль и место полевых учреждений Центрального банка Российской Федерации в банковской системе [Электронный ресурс] / Д.А. Воробьев. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/rol-i-mesto-polevykh-uchrezhdenii-tsentralnogo-banka-rossiiskoi-federatsii-v-bankovskoi-sist>.
19. О центральном банке Российской Федерации : Федеральный закон от 10 июля 2002 г. № 86-ФЗ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://base.garant.ru/12127405/>.
20. О банках и банковской деятельности : Федеральный закон от 2 декабря 1990 г. № 395-1 // Собрание законодательства РФ. – 1996. – № 6. – Ст. 492.
21. Про оборону : Федеральный закон от 31 мая 1996 г. № 61-ФЗ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://base.garant.ru/135907/>.
22. Про польові установи Центрального банку Російської Федерації : Положення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://docs.cntd.ru/document/9004016>.
23. Про міліцію : Закон України від 20 грудня 1990 р. № 565-XII // Відомо-

- сті Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – С. 95.
24. Про затвердження Інструкції про порядок придбання, зберігання, обліку, охорони, перевезення, використання і застосування бойової вогнепальної зброї та боєприпасів у системі Національного банку України : Постанова Правління Національного банку України від 11 травня 2010 р. № 229 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=75172>.
25. Про заходи щодо вдосконалення охорони об'єктів державної та інших форм власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1993 р. № 615 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/615-93-п>.

Стаття надійшла до редакції 13.02.2014.

Сказко Ю.А. Социально-экономические факторы, влияющие на совершение разбойных нападений на банковские учреждения и инкассаторов, и система мер, способствующих противодействию указанным преступлениям

В статье анализируются некоторые социально-экономические факторы и их влияние на увеличение количества нападений на банковские учреждения и инкассаторов. Особое внимание уделяется проблемам безопасности банковских учреждений и вооруженным нападениям на инкассаторов на Крымском полуострове и в восточных регионах, а именно в Донецкой и Луганской областях. Рассматриваются положения, регулирующие вопросы безопасности банковских учреждений и инкассаторов как в Украине, так и в некоторых зарубежных странах. Излагаются рассуждения и предложения по улучшению некоторых национальных законов, регулирующих сферу безопасности банковских учреждений и инкассаторов.

Ключевые слова: социально-экономические факторы, нападения на банковские учреждения и инкассаторов, противодействие преступлениям, требования безопасности.

Skazko J. Social and Economic Factors that are Affect on the Committing Robberies in Banks and Collectors and System of Measures that will Contribute to Combating these Crimes

In this article the influence of social and economic factors in the sphere of bank system safety are analyzed. The work deals with the problems of increased social danger in the sphere of bank robberies in Ukraine, special attention was paid to the problems of bank safety and the armed attacks on collectors on the Crimean peninsula and in eastern region, such as separatist – held Donetsk and Luhansk.

The need to analyze Ukrainian and European laws, which regulate the safety of bank employees who are involved in collecting process, customers, and minimize the risk of loss of property as a result of crimes is considered in this article. The aim of the article consists of analyzing the legal principles in the sphere of bank safety, related to the armed attacks on the banks and collectors both in Ukraine and in the European countries, and developing recommendations to improve some national laws regulating mentioned sphere.

The need to improve legislation in the area of bank safety according to the situation which are held place in the eastern region of our country is addressed in the article. The problem of legal regulation in the sphere of protection of banks, customers and bank employees from criminal offenses needs to coordinate their views concerning specific problems of public bodies, which governs the regulation in this area, i. e. the question of the provision of security services, use of weapons, optimizing costs for equipping the premises of banks.

At present, current legislation and requirements of regulatory authorities do not always correspond each other, the problem of sharing the powers of regulatory bodies is still urgent. The possible ways of improvement of Ukrainian laws such as the Law of National Bank and the Law about defense are proposed.

Key words: social and economic factors, bank robbery and the armed attacks on collectors, countering action against crimes, safety requirements.